

Kommande konserter

Torsdag 1/10 kl 19.30 Mozart & Dvorák

Malmö SymfoniOrkester
DR VokalEnsemblet
Thomas Søndergård, dirigent
Haydn: Te Deum
Mozart: Kyrie i d-moll (ersätter Drei Thamos Chöre)
af Malmborg Ward: evergreen, uruppförande
Dvorák: Symfoni nr 7
Konserterna ges även i DR-Byen Koncerthuset, Köpen-
hamn 2/10 kl 19.30

Tisdag 6/10 kl 19.30 ScenTisdag

– kammarmusik bak och fram

MSO-Ung
Morten Ryelund, dirigent
Per Ivarsson, trumpet och Bo Håkansson, slagverk
Joss, poetry slam performer
Wirén: Stråkserenad
Eino Tamberg: "Spiel" för trumpet,
slagverkare och stråk
Sibelius: Rakastava (3 satser)

ScenTisdag forts

Carl Nielsen: Svit för stråkar
Som vanligt inleds kvällen med fördrink i kantine kl
19.00-19.25

Torsdag 8/10 kl 12.00 Öppet genrep

Malmö SymfoniOrkester
Vassily Sinaisky, dirigent
Smakprov ur kvällens konsert. Fri entré.

Torsdag 8/10 kl 19.30 Mahlers femma

Malmö SymfoniOrkester
Vassily Sinaisky, dirigent
Marika Fältskog, violin
Bach: Violinkonsert a-moll
Mahler: Symfoni nr 5

Lördag 10/10 kl 12.00, 14.00 & 16.00

Symfonirysare/NALLE&KONSERT®

Malmö SymfoniOrkester
Per-Otto Johansson, dirigent
Lars Walldov, nallevård
Balettelever från Musikalgymnasiet i Lund
under ledning av koreograf Karin Nedergaard
Elever från Skånes musik- och kulturskolor
medverkar
Greve Walldov får hela nallefamiljen att resa
ragg. Med skräckblandad förtjusning gör vi ett
besök på kyrkogården och får höra skeletten
spela på sina benknor.

Torsdag 15/10 kl 19.30 Sinfonia semplice

Malmö SymfoniOrkester
Okko Kamu, dirigent
Elina Sirone, piano (Vinnare i Nordic Piano
Competition 2008)
Martinsson: Konsert för orkester
Chopin: Pianokonsert nr 1
Nielsen: Symfoni nr 6

Kvällens blommor kommer från

MALMÖ SYMFONIORKESTER

MALMÖ KONSERTHUS
FREDAG 25 SEPTEMBER 2009 KL 19.30

DR SYMFONIORKESTRET GÄSTSPEL

DR SYMFONIORKESTRET
SYLVAIN CAMBRELING dirigent
Soo-Jin Hong, konsertmästare

BÉLA BARTÓK (1881-1945)

Två bilder, Sz 46 / 20 min

I full blom

Bydans

HECTOR BERLIOZ (1803-1869)

Ur Romeo och Julia, dramatisk symfoni op 17 / 40 min

Romeo ensam

Kärleksscenen

Drottning Mabscherzot

PAUS

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Symfoni nr 41 C-dur K 551, "Jupiter" / 28 min

Allegro vivace

Andante cantabile

Menuetto: Allegretto - Trio

Molto allegro

Pianisten Jean-Yves Thibaudet har dessvärre varit tvungen att ställa in sitt framträdande i Malmö. Berlioz-stycket ersätter därför Liszts andra pianokonsert.

SYLVAIN CAMBRELING dirigent

Foto: Marco Borggrene

Den franske dirigenten Sylvain Cambreling har gästade DR SymfoniOrkestret åtskilliga gånger sedan första besöket 1992. Ofta har han dirigerat musik av franska kompositörer och av Mozart, som hör till hans specialiteter. Han är dessutom en mycket erkänd operadirigent och en kompromisslös förkämpe för den nutida musiken med många uruppföranden och inspelningar av ny musik på sin meritlista. Cambreling har de senaste tio åren varit chefsdirigent för tyska SWR RadiosymfoniOrkestern i Baden-Baden. Tidigare har han varit chefsdirigent för Brysels förnåma operahus La Monnaie och för operan i Frankfurt. Han dirigerar regelbundet på La Scala i Milano, Metropolitan i New York, Staatsoper i Wien samt vid festspelen i Salzburg och Glyndebourne. Nästa år tillträder Cambreling som chefsdirigent för Yomiuri SymfoniOrkester i Tokyo.

Sylvain Cambreling är född i Amiens och inledde sin musikerkarriär som trombonist i Lyon, innan han utbildade sig till dirigent. Han slog igenom på 1970-talet, då den nutida musikens gudfader Pierre Boulez handplockade honom till uppdraget som förste gästdirigent i hans Ensemble Inter-Contemporain i Paris. Senare fick Cambreling samma uppdrag i den österrikiska avantgardensemblen Klangforum Wien. Bland de många skivinspelningarna märks särskilt de med musik av favoritkompositören Olivier Messiaen, av Debussy och den tyske modernisten Helmuth Lachenmanns tolkning av Den lilla flickan med svavelstickorna. Vid sidan av den världsomspännande dirigentkarriären är Sylvain Cambreling professor vid universitetet i Mainz.

DR SYMFONIORKESTRET

SymfoniOrkestern vid Danmarks Radio grundades 1925 och är en av världens äldsta radiosymfoniOrkestrar. Den är dessutom Danmarks ledande symfoniOrkester och har ett mycket gott rykte långt utanför landets gränser. År 1927 genomförde Orkestern sin första offentliga konsert under ledning av kompositören Carl Nielsen. Den legendariske ryske dirigenten Nicolaj Malko tillträdde som chefsdirigent 1930 och bidrog snabbt till en mycket lyckosam utveckling. Orkestern ärar Malko med den internationella Malko-tävlingen för unga dirigenter. Med Herbert Blomstedt som chefsdirigent på 1960-talet nådde Orkestern nya höjder. Idag består DR SymfoniOrkestret av drygt 100 musiker och är Danmarks nationalOrkester och kulturella flaggskepp. Thomas Dausgaard är chefsdirigent.

DR SymfoniOrkestret har över 100 skivinspelningar på sin meritlista, varav de flesta inspelade på Chandos. Samtliga konserter sänds i Danmarks Radio och en del av dem går också att lyssna på från utlandet tack vare EBU, European Broadcasting Union. Men Orkestern förekommer också flitigt på scener runtom i världen. De har turnerat i Sydamerika, varit Orchestra in Residence på Megaron i Aten och framträtt vid de prestigefyllda festivalerna i Santander och Salzburg. År 2006 besökte Orkestern höstfestivalen i Prag tillsammans med trumpetaren Håkan Hardenberger och blev omskriven som festivalens höjdpunkt i tjeckisk press. Orkestern var också en av de stora aktörerna i HC Andersen-jubileet 2005 och genomförde med anledning av den en omfattande turné i Fjärran Östern. DR SymfoniOrkestret har också spelat på BBC Proms i London och Concertgebouw i Amsterdam samt gästats av dirigenter som Marek Janowski, Gary Bertini, Jeffrey Tate, Jaap van Zweden, Alexandre Lazarev, Jevgeni Svetlanov, Christopher Hogwood, Michael Schönwandt, Ton Koopman, Marc Soustrot, Manfred Honeck, Marin Alsop, Leopold Hager, Jukka-Pekka Saraste, Sylvain Cambreling, Leonard Slatkin, Gianandrea Noseda, Rafael Frühbeck de Burgos, John Eliot Gardiner och John Storgårds. Yuri Temirkanov var Orkesterns förste gästdirigent 2000-2008. Orkestern kan också stoltsera med att ha spelat under ledning av Igor Stravinskij, Sergej Prokofjev, Paul Hindemith, Pierre Boulez, Witold Lutoslawski, Karlheinz Stockhausen och Hans Werner Henze.

I januari 2009 flyttade DR SymfoniOrkestret in i sitt nya hem, det nya Konserthuset i DR Byen. Franske arkitekten Jean Nouvel i samarbete med akustikern Yasuhisa Toyota är personerna bakom detta.

Läs mer på dr.dk/koncerthuset

BÉLA BARTÓK

Två bilder

Bartók var tidigt inriktad på en karriär som pianist. Även om han genom hela livet konserterade framgångsrikt var det snart kompositionsverksamheten som tog överhanden åren efter sekelskiftet 1900. Hans tidiga verk visar på starkt inflytande från Liszt och Richard Strauss, men kombinationen av mötet med den ungerska landsbygds folkmusik och de moderna musikaliska strömningar som kom från Paris och Wien förändrade snabbt hans skrivsätt.

I Två bilder från 1910 poängterade Bartók själv senare det radikala inflytande Debussys musik hade haft. Debussys nya klanger, harmonik och formtänkande erbjöd större frihet att närma sig det "autentiskt" ungerska, menade han. Inslagen av heltonsskala och den genomlysta instrumentationen i framför allt den första bilden anknyter till fransk impressionism. Också själva verk titeln associerar till Debussys samlingar av Images (bilder). Men här finns också kopplingen till den ungerska folkmusik och de dansrytmer som Bartók studerade med hjälp av de fonografinspelningar han själv gjorde under långa resor på landsbygden. Detta är dock ännu inte lika uttalat och integrerat i Två bilder som i den personliga stil Bartók bara några år senare kom att utveckla.

Verket fick ett mycket negativt mottagande vid uruppförandet i februari 1913. Kritikerna förstod inte Bartóks nya stil och menade "att hans starka karaktäristiska ungerska personlighet raderats ut och ersatts av utländskt inflytande". Förmodligen hade man väntat sig något mer traditionellt i stil med Liszts ungerska rapsodier. Få kunde vid tiden ana vart den väg Bartók här slagit in på skulle leda.

© Staffan Storm

HECTOR BERLIOZ

ur Romeo och Julia

Hösten 1827 gästspelade en engelsk teatertrupp i Paris med några av Shakespeares dramer. För den unge Hector Berlioz, som vid denna tid studerade vid Pariskonservatoriet, blev detta en uppenbarelse som förändrade hans liv. Inte långt därefter drabbades han av ytterligare ett livsavgörande möte, det med Beethovens symfonier. Dessa var fortfarande relativt okända i Frankrike, men i slutet av 1820-talet började de spelas mer regelbundet. Den kombinerade effekten av Shakespeare och Beethoven inspirerade Berlioz att ge sig i kast med symfoniformen. Det omedelbara resultatet av upplevelsorna blev den sensationella Symphonie fantastique med sitt dramatiska program.

Några år senare följde Harold i Italien, en blandning mellan violakonsert och symfoni skriven för Nicolò Paganini. Också här finns ett underliggande program hämtat från Lord Byrons diktverk Child Harold. Paganini framförde aldrig verket, men beundrade det mycket. Efter att hört uruppförandet skickade han Berlioz ett tackbrev och bifogade en check på 20.000 francs. Tack vare detta kunde Berlioz arbeta ekonomiskt oberoende på nästa symfoni, Romeo och Julia, som han tillägnade Paganini. Till skillnad från de båda föregående symfonierna kräver Romeo och Julia också solröster och kör. Till sin form är den ett av Berlioz mest originella verk, med sin blandning av kantat, opera och symfoni som sammansmälts till en enhet. Verket består av tre stora delar och har en sammanlagd speltid om 90 minuter. Men trots de ovanliga krav som verket ställer på lyssnaren så blev Romeo och Julia en mycket stor framgång vid uruppförandet i november 1839.

Verkets andra del består av tre rent instrumentala satser som ofta framförs separat. Den första av dessa börjar med en lång inåtvänd melodi i violinerna som skildrar Romeo ensam och sorgsen. I bakgrunden hörs så småningom balmusik som successivt tar överhanden. I nästa sats Scène d'amour (Kärleksscenen) kan det vara värt att uppmärksamma hur djupt Richard Wagner tittade i Berlioz partitur inför sitt arbete med Tristan och Isolde. Berlioz kärlekstema dyker nästan bokstavigt identiskt upp tjugo år senare som centralt ledmotiv i Wagners opera. Den tredje satsen har beteckningen scherzo med underrubriken Drottning Mab (drömmarnas fe). Efter några inledande ackord upplöses stämningen från föregående sats och en snabbt förbiilande, flimrande musik tar vid som skildrar Mabs nattliga färd. Här firar Berlioz nyskapande instrumentationskonst triumfer, så hade inget tidigare fått orkestermediet att klinga.

© Staffan Storm

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Symfoni nr 41, "Jupiter"

Sommaren 1788 komponerade Mozart sina sista tre symfonier i snabb följd - nr 39 Ess-dur blev klar 26 juni, nr 40 g-moll 25 juli och nr 41 C-dur 10 augusti. Symfonierna skrevs antagligen med tanke på den kommande konsertsäsongen, men inget är känt om uruppförandena. Troligtvis framfördes de inte under Mozarts livstid. C-durverket hade redan i slutet av 1700-talet fått tillnamnet "Jupiter-symfonin", förmodligen på grund av verkets storslagna och upphöjda karaktär, men beteckningen härstammar inte från Mozart själv.

Utmärkande för Mozart, i denna symfoni liksom i alla hans övriga verk, är hans förmåga att få de mest komplicerade musikaliska förlöpp att klinga lättbegripligt. Att skapa musik med denna uttalade målsättning var något som låg i tiden. Vi möter t ex i det tyska området det populära begreppet "Kenner und Liebhaber" som fångar tidens estetiska norm: musik skapas för och ska kunna uppskattas och förstås av både professionella musiker såväl som intresserade amatörer. Mozart har själv i ett brev beskrivit hur han medvetet arbetade med denna föresats i några av sina pianokonsalter, men yttrandet gäller i stor utsträckning hela hans skapande: "De är ett mellanting mellan svårt och lätt, de är väldigt briljanta, angenäma för öronen, naturliga utan att förfalla till tomhet, och här och där kan också kännare ha behållning av dem, men ändå så att icke-kännarna blir tillfredsställda, utan att veta varför." Inte minst i symfonins final förenas på ett genialt sätt det enkla med det komplicerade. I satsens början presenteras några korta motiv som Mozart snabbt börjar bearbeta kontrapunktiskt. Motiven läggs ut i olika register och instrumentgrupper, vilket gör att musiken får en slags mosaikartad struktur. Till sist kulminerar satsen genom att Mozart kombinerar alla dessa motiv med varandra samtidigt, alla pusselbitar faller på sin rätta plats. Kanske det närmaste man kommer en musikalisk gestaltning av upplysningstidens rationella världsbild?

© Staffan Storm

Två av upplysningstidens storheter Wolfgang Amadeus Mozart & Gustav III

Mozart komponerar, Gustav III av Sverige startar krig 1788 – 1790

"Kung Gustaf III inleder ett krig med Ryssland 1788. Orsaken var framför allt för att vinna både inrikes- och utrikes fördelar.

Gustav III var i behov av att stärka sin popularitet. Ett krig skulle lösa många av hans inrikespolitiska problem. Redan i början av 1780-talet planerade Gustav ett krig med Danmark och det hägrande målet var att erövra Norge. Problemet var att Danmark var allierat med Ryssland och ett svenskt anfall skulle innebära rysk inblandning. Gustav III företog även en resa till den ryska kejsarinnan Katarina i S:t Petersburg för att få henna att avstå från en inblandning i ett eventuellt krig mellan Sverige och Danmark. Hon lät sig dock inte bevakas, den rysk-danska alliansen var för stark och krigsplaneringen mot Danmark avbröts.

Gustav vände nu blickarna österut och Ryssland blev ett nytt mål. En målsättning med ett krig med Ryssland skulle vara att återta de provinser som förlorades till ryssarna efter det Stora nordiska kriget och efter Hatarnas krig. Ytterligare en anledning till att ett krig med ryssarna stod högt på dagordningen var att Ryssland blandade sig i Sveriges inre angelägenheter.

I september 1787 fick Gustav III information om att Ryssland befann sig i krig med Turkiet. Med ryssarna upptagna av Turkiet planerades nu ett krig mot Ryssland. Planen var att sätta in ett anfall mot S:t Petersburg. Anfallet skulle ske sjövägen med en landstigning nära S:t Petersburg. Detta scenario byggde på att den svenska flottan kunde slå ut den ryska. Sverige hade vid denna tid en stark flotta, utbyggd sedan flera årtionden.

Gustav den III hade dock inte tillstånd enligt grundla-

gen (1772 års regeringsform) att starta ett angrepps-krig utan Ständernas godkännande och Ständerna var inte beredda att bevilja ett sådant. Gustav III funderade över hur han skulle kunna provocera ryssarna till ett krig.

Under våren 1788 rustades flottan för fullt. Den 23 maj mobiliserades armén. Det motiverades med den ryska rustningen i samband med det turkiska kriget.

I Finland fanns ca 18.000 man. Planen var att förstärka denna styrka med ytterligare 8.000 man. Tiden var knapp för man ville slå till innan ryssarna hann sluta fred med Turkiet.

Den 23 juni 1788 seglade den svenska eskadern av skär-gårdsflottan från Stockholm till Sveaborg. Samtidigt med skärgårdsflottan seglade även Gustav III på jakten "Amphion" till Finland.

Natten till den 27 juni 1788 uppstår en skottväxling mellan svenska och ryska gränsstyrkor vid Puumala sund i Savolax gränsområden. Sannolikt var detta svenskar utklädda till ryssar som fingerade ett anfall mot den svenska gränsstyrkan. Skottlossning uppstod mellan vaktstyrkan och angriparna. Chef över gränsstyrkan var major Göran Henrik Jägerhorn. När Gustav III anlände till Finland den 2 juli fick han rapport om gränsöverfallet. Detta var den anledning Gustav III behövde för att starta krig mot Ryssland.

Redan den 29 juni 1788 gick svenska trupper under befäl av överste Hastfehr över gränsen till Ryssland öster om S:t Michel i Savolax. Den ryska fästningen Nyslott inneslöts av svenskarna."... Hur gick det sedan?

www.algonet.se/-hogman/slkrig_swe17d.htm

